

La farsa i la comèdia

Encara no hi ha prou perspectiva de la victòria de Borís Ieltsin per a saber què ha estat tragicomèdia i què farsa en l'escenari polític moscovita muntat per a les eleccions presidencials. El fet que Ieltsin no anés a votar al col·legi tradicional de la *nomenklatura* i aparegués votant mig somnàmbul al sanatori de Barbikha podria ser una anècdota pintoresca, comparat amb la teatralitat surrealista exhibida des del poder aquella mateixa tarda.

Passant per sobre la llei electoral, el batlle de Moscou, Iuri Lújkov, va aparèixer sobtadament pel canal municipal de televisió per demanar a la gent que deixés el que feia i anés a votar Borís Nikolàievitx: "Ciutadans de Moscou -va venir a dir- ja collireu les patates un altre hora; ja hi haurà temps d'adobar les parets de la datxa; aneu, de seguida a votar per barrar el pas als comunistes". I quan acabava la part més dramàtica del discurs, les pantalles dels televisors es van enfosquir com un presagi de mort, de dol, mentre els efectes de so feien arribar a l'audiència televisiva el batec d'un cor presidencial que amenaçava d'aturar-se per sempre.

Aquella mateixa tarda a la nit (ja nit de recompte electoral) els mateixos que havien muntat la historieta es passejaven pels passadissos de l'agència Tass i se'n reien estripadament. El perill havia passat i no hi havia motiu de continuar el drama. Aquesta nit la seu de la Tass era la cosa més allunyada del que hauria de ser l'edifici d'un mitjà de comunicació públic en un estat democràtic: aplaudiments dels periodistes quan es confirmava l'avenç de Ieltsin, xampany i pastissos, amb grans pancartes i retrats del president. (Algú s'imagina l'Agència France Press organitzant el convit del triomf de Chirac?)

El rusos han votat Ieltsin com un mal menor. I segurament més que contra Ziugànov han votat contra el règim del passat. En això coincideixen la immensa majoria dels politòlegs. Però els més fins i crítics, els menys allunyats de l'ètica antisoviètica i humanista que va encapçalar Andrei Sàkharov i l'agent del Comitè d'Hèl-

sinki, es demanen què passa. I acaben responent que han estat unes típiques eleccions guanyades pel poder des del poder -com es guanyaven el plebiscits gaullistes i, quasi quasi, els referèndums franquistes.

Un cop tot dat i beneït, cal plantejar-se si en el futur rus immediat hi haurà calma o sacsejades. De moment el problema més gruixut és que la tresoreria de l'estat no en té ni cinc i que ben aviat, potser ara mateix, funcionaris, científics (també els nuclears), minaires i mestres d'escola es tornaran a quedar sense cobrar la

nòmina. El ieltsinisme va prometre que, si guanyava les eleccions, les inversions estrangeres arribarien immediatament. Els occidentals inverteixen a la Xina trenta-vuit vegades més que no a Rússia. Caldrà veure què faran ara. Si no, no es pot saber com el país podrà aguantar més sense produir gairebé res, important-ho tot i venent-se el petroli, el gas i la fusta. A alguns líders del partit comunista, ja els agradaria de fer-se socialdemòcrates per ser més ben rebuts a Occident. Però com ser suau quan el carrer és tan aspre i quan ningú no sap qui hauria de reconduir un hipotètic "no podem més" dels 45 milions de pobres i dels gairebé 100 milions de "precaris". Aquest podria ser l'autèntic drama.

I què passarà amb la vida ciutadana normal, quan el general Lèbed haurà imposat els seus decrets antimàfia? El general encara no ha acabat de trobar el lloc dins l'estret marge d'autoritarisme que pot haver-hi entre l'ultraliberalisme pinochetista i l'estatalisme soviètic. Potser perquè tots dos són prou seductors per a un home acostumat a la vida de les casernes, i que no pot evitar de veure en un estranger un sospitós i fins i tot un espia (si no, que ho preguntin a la corresponsal d'*El País*, Pilar Bonet). Del Kremlin, n'han desaparegut, de moment, els "rasputins" habituals, però hi ha arribat Lèbed, apadrinat per un personatge que es mou a l'ombra, anomenat Iuri Skòkov, el mateix que va reinventar per a Ieltsin un politburó fet a mida: el Consell de Seguretat. Que és el lloc on ara mana Lèbed. Potser fins que Ieltsin no recuperi la salut i comenci a pensar que ja n'hi ha hagut prou. ■

LLIBERT FERRI

"Pels intel·lectuals més crítics aquestes han estat les típiques eleccions guanyades pel poder des del poder. Com es guanyen els plebiscits gaullistes i, quasi quasi, els referèndums franquistes".